WASHINGTON D C

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 67. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 23-го БЕРЕЗНЯ 1950 — No. 67. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 23, 1950. VOL. LVIII.

ПЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ЗАКОННЕ ЗАГНУЗДУВАННЯ КОМУНІСТІВ

Вашингтон, 21 березня. — У Конгресі почали нову кампанію для приборкання комуністичних діянь в нашій країні і за виключення їх та їх поплентачів з урядових місць. Департамент справедливости підтримує відповідні законопроєкти, тільки радить не спішитися з їх ухваленням доки не буде вирішена доля 11 комуністів з американського Політбюра, засуджених на тюрму в Ню Йорку за змову до насильного скинення уряду. Департамент теж дорaджує не заборонити самого існування Комуністичної партії в Злучених Державах, тільки спонукати комуністів до відвертого діяння.

Конгресмени, які мають у своїх руках провід у законодавстві, не погоджуються з думкою департаменту справедливости, щоб ждати на рішення Верховного Суду в справі нюйорського присуду. Вони хочуть приспішити остаточну долю законопроєктів Ніксона й Мундта-Фергусона. Цей останній проєкт має на меті: 1. Заборонити змову до „сповнювання якоїнебудь діяльности", яка має на цілі встановлення тоталітарної диктатури під чужинною контролею, як до цього змагають комуністи; 2. спонукати комуністів до прилюдного діяння, зареєструвати своїх провідників і членів партії, як теж і „фронтові" організації; виявити правдиві і прибрані імена своїх урядовців і складати фінансові звіти; 3. зірвати звязки з Москвою і заборонити видавання пашпортів на виїзд туди для шпигунських вправ; 4. відмовити приймати до урядової служби комуністів та їх спутників; 5. допомогти всіми способами до виявлення діяльности комуністів в урядових колах для їхнього покарання; 6. допомогти вибратися з комуністичних сітей льояльним громадянам, які туди попали несвідомо.

На переслуханні в комісії неамериканських діянь палати репрезентантів д-р Емерсон Шмідт з Торговельної Палати Злучених Держав ствердив, що ні один з комуністичних урядів у світі не прийшов до влади дорогою демократичного голосування, тільки внаслідок змови малої групи вертільників. Тому треба нам в Америці заздалегідь виявити затії комуністів, які мають на цілі заведення свого режиму.

ТУНЕЛЬ ДЛЯ ВОЗОВОГО РУХУ З НЮ ЙОРКУ ДО БРУКЛИНА ГОТОВИЙ.

Підводний тунель, який будується з кінцевої точки дільниці Мангетен в Ню Йорку до передмістя Бруклина, вже викінчений і буде відданий до прилюдного вжитку 25 травня. Його будова показалася можливою тому, що подорозі находиться острів „Говернор Айленд", на якому приміщено отвори для свіжого повітря. Він матиме 9,117 стіп довжини і коштуватиме $80,000,000. З бруклинського кінця тунелю веде дойзд до великого шляху, збудованого на стовпах. Разом це буде ланка для окруження цілого Ню Йорку прямими шляхами на довгу віддаль. Будова тунелю тривала десять років. Вона була перервана підчас другої світової війни.

ПРИЗНАЛИ ФОНДИ НА 700 НОВИХ АГЕНТІВ У ФЕДЕРАЛЬНІМ БЮРІ ІНВЕСТИГАЦІЇ.

Палатна комісія приділів підвищила платню директорові Федерального Бюра Інвестигації з $16,000 до $20,000 на рік і признала фонди на прийняття нових 700 осіб для праці в цьому бюрі. Комісія ухвалила теж домагання до департаменту торгівлі, щоб відправити зі служби працівників, які не заслуговують на повне довіря, хоч мають усі кваліфікації, провірені комісією цивільної служби.

Вагато часу присвятила комісія на обговорення засобів для оборони країни. Підчас дебати висловлено негодування на президента Трумана за те, що він обтяв фонди на устаткування повітряної сили так, що ледви 42 частини дістане належну зброю, не згадуючи вже про те, що комісія давніше погодилася на зорганізування 48 частин.

КОНГРЕСМЕН ЧОРЧ ПОМЕР ПІДЧАС ДЕБАТИ.

Конгресмен Ралф Едвин Чорч, республіканець зі стейту Илиной, помер підчас дискусії в комісії, коли промовляв проти пляну реорганізації уряду, предявленого президентом. Він дістав атаки серця, сидячи на кріслі у приявності сотні осіб. Він мав 66 літ життя.

ПРЕЗИДЕНТ ПОЇДЕ НА АГІТАЦІЮ ПЕРЕД ВИБОРАМИ.

Кій Вест, на Флориді. — З Білого Дому оприлюднено, що президент Труман поїде на великий здвиг Демократичної партії до Шікаго на 15 травня і там виголосить важливу промову. Перед тим поїде Труман на відкриття тами у Гренд Кулі, у стейті Вашингтон. Повертаючися, він зупиниться в кількох залізничих пристанках, а промова в Шікаго буде верщком його передвиборчих промов.

ЗАЛІЗНИЦЯ ПРОДАЄ ГРУНТ КОЛО СТАНЦІЇ.

Залізниче підприємство Ню Гейвен Рейлровд, яке має свої рейки між Ню Йорком і Бостоном, почало випродувати ґрунта довкруги залізничих станцій, щоб покрити недобори при побудові нових будинків. Тільки ґрунта під Гренд Сентрал Стейшен у Ню Йорку і Південною Станцією в Бостоні будуть вийняті з продажу. Підприємство хоче при цій нагоді позбутися великих податків, які платить за площі, що не приносить йому доходів. Інші залізниці заявляють, що підуть за прикладом підприємства Ню Гейвен, якщо такі трансакції причиняться до зменшення фінансових тягарів.

ОБТЯЛИ 979 МІЛЬЙОНІВ З НОВОГО БЮДЖЕТУ.

Комісія приділів палати репрезентантів обтяла $979,000,000, або коло одної пятої частини суми, потрібної для вирівнення дефіциту в бюджеті на наступний рік. Цілий бюджет в такий спосіб виносив би $29,045,030,164 на 1951 р.

ТРИГВЕ ЛІ ЗА 20-РІЧНУ МИРОВУ ПРОГРАМУ

Вашингтон, 21. березня. — Генеральний секретар Обєднаних Держав Тригве Лі зголосив двадцятирічну програму, щоб довести до миру між Росією й Злученими Державами. Він теж зажадав, щоб негайно підняти перші кроки в цій справі. Цю програму виявив Лі на зїзді жидівської організації братньої допомоги Бнай Бріт. „Я не вірю в політичні чуда. Треба буде довгої низки діянь, щоб відпружити натугу, яка може довести до конфлікту. Треба теж поробити старання для зближення великих держав" — сказав Лі. „Я теж думаю, що не можна відволікати перших кроків на шляху до переговорів або примиря. Під примирям не треба розуміти здачу або заґодження з якогонебудь боку. Я розумію переговори, в яких треба чесно дати і уступити з обох сторін".

Тригве Лі виказав недостачі в діяльності О.Д. для справ миру і дав до зрозуміння, що побажаним є особиста зустріч президента Трумана з маршалом Сталіном.

КИТАЙСЬКА ПРОБЛЕМА ЗРАЗКОМ ЗАНЕДБАННЯ О.Д.

Секретар О.Д. Тригве Лі у своїй промові на зібранні Бнай Бріт не скривав свого негодування на неполагодження китайської справи в О.Д., коли то Совєти вийшли з нарад, коли Рада Безпеки признала право заступництва в О.Д. китайському націоналістичному урядові, а не комуністичному. Лі каже, що бойкот засідання не є правильним способом до наладнування політичних відносин і що 450,000,000 китайців мають право до заступництва в О.Д. без огляду на це, який у них режим. Лі пригадав, що на підставі чартеру О.Д. мають багато засобів для вирішення спірних справ.

КОМІСІЯ СЕНАТУ УХВАЛИЛА ГРОШЕВІ ФОНДИ ДЛЯ ЧУЖИХ КРАЇН.

Сенатська комісія закордонних справ ухвалила признати $3,300,000,00 на відбудову чужинних країн, приналежних до Пляну Маршала на найближчий бюджетовий рік, який починається 31. липня. Сенатська комісія не пішла за прикладом комісії палати репрезентантів, яка ухвалила дати допомогу в харчах і матеріялах вартости одного біліона а решту в готівці. Крім таких видатків сенатська комісія признала по $100,000,000 для Півд. Кореї і на допомогу некомуністичним околицям Китаю. До таких околиць зараховано Формозу й Гайнан.

СЕН. МекКАРТІ ЗГАДУЄ ІМЯ ГОЛОВНОГО СОВЄТСЬКОГО ШПИГА В ДЕПАРТАМЕНТІ СТЕЙТУ.

Члени слідчої сенатської комісії почали приватні допити над існуванням совєтського шпига в департаменті стейту, про якого згадав сенатор Джозеф Р. МекКарті, республіканець з Висканзин. Він казав, що цей шпиг є головним совєтським шпигом у Злучених Державах. Сен. Милард Е. Тайдінгс, демократ з Меріленду, який є головою підкомісії для ведення допитів, негайно скликав підкомісію на тайні наради, а після того заявив, що сен. МекКарті не сказав нічого нового, тільки повторив давнє обвинувачення.

НАРАДИ АМЕРИКАНСЬКИХ ДИПЛОМАТІВ В РИМІ

Рим, 22 березня. — Сьогодні тут почнуться наради вісімох керівних американських дипломатичних представників в европейських країнах. Їх предметом буде загальний перегляд американської політичної та господарської активности в Европі. В нарадах візьмуть участь: асистент державного секретаря Джордж В. Перкінс, Люїс В. Доглес — амбасадор в Лондоні, Дейвид Р. Е. Брус — амбасадор в Парижі, адмірал Ален Дж. Кірк — амбасадор в Москві, Аверел Гарриман — амбасадор Пляну Маршала, Джан Дж. МекКлой — високий комісар в Німеччині, Чарлз Е. Болен — уповноважений міністер в Парижі, та Джеймс С. Донн — амбасадор в Римі, що буде господарем нарад.

СОВЄТСЬКА АМБАСАДА ВЕДЕ „МИРОВУ ОФЕНЗИВУ" МІЖ СТУДЕНТАМИ.

Російська амбасада запросила до себе 90 студентів університету Джорджтавн і дала їм нагоду побачити совєтські фільми. На них були перегони на мотоциклах у Ленінграді, картини з „Світового Фестивалю Молоді" у Будапешті, картини з вїзду комуністичної китайської армії в Шанґгаю і ін. Студенти опісля казали, що це пропагандивна фільма. Вони запросили совєтського представника з промовою на зібрання академічного товариства, а в відповідь на це совєтська амбасада запросила їх до себе.

СУМНІ ВИГЛЯДИ ДЛЯ ВТІКАЧІВ ПІСЛЯ ЛІКВІДАЦІЇ ІРО

ПРЕДСТАВНИК ВАТИКАНУ ЗАКЛИКАЄ ДО ДАЛЬШОЇ І БІЛЬШОЇ ДОПОМОГИ ВТІКАЧАМ

Женева, 22 березня. — Сумні перспективи залишаються для великої ще маси теперішніх і майбутніх переміщених осіб, які з політичних, расових чи релігійних мотивів були змушені залишити свої країни, після ліквідації Міжнародної Організації для Збігців (ІРО) в березні наступного року. На місце ІРО встановляється високий комісаріят О. Н., але його завданням буде тільки правна опіка бездержавними, бо на іншу допомогу, яку колись вела УНРРА і яку тепер продовжує ще ІРО, він не матиме фондів. Американський представник в Генеральній Раді, Джордж Воррен, на передвчорашньому засіданні заявив, що після ліквідації ІРО Злучені Держави перестануть давати фонди на допомогу втікачам. Вчора на цю саму тему забрав голос представник Апостольської Столиці, о. Едвард Кіллін, стверджуючи, що проблема втікачів існуватиме далеко довше ніж ІРО та що світ повинен мати її на „своєму сумлінні" і не дати марно загибати цим жертвам терористичних режимів. Він закликав до дальшої та ще більшої допомоги втікачам. На вчорашніх нарадах ухвалено одноголосно цілий ряд резолюцій з рекомендаціями для майбутнього високого комісаріяту. Рекомендації відносяться тільки до правної опіки.

СТВОРЕНО ВІДДІЛ ДОБРУС В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — В першій половині березня відбулися тут скликані головною управою сходини членів Демократичного Об'єднання Бувших Репресованих Українців з-під Совєтів (ДОБРУС), у висліді яких створено відділ цеї організації в Ню Йорку. Доповідь про „завдання і цілі ДОБРУС-у в ЗДА" виголосив предсідник головної управи М. Степаненко. До управи нюйорського відділу увійшли: Валентин Новицький, Ірина Іваницька, Євген Рябуха, Федір Федоренко, Теодор Рачок, Василь Гляцько, Макар Прогулька та Михайло Несін. На найближчий час намічено розгорнути головно організаційну працю.

АДЕНАУЕР ПРОПОНУЄ НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУЗЬКИЙ СОЮЗ

Франкфурт 22 березня. — Д-р Конрад Аденауер, канцлер уряду західно-німецької федеративної республіки, повторив вчора пропозицію французько - німецького союзу, як солідного фронту проти большевицької загрози. Він вважає, що об'єднання цих двох історичних ворогів раз на завжди закінчувало б політичну непевність і напруження в Европі, а тепер було б великою гарантією миру і безпеки перед російським імперіялізмом.

БРИТАНІЯ ЗБИРАЄ ФОНДИ НА БУДОВУ СТУДЕНТСЬКОГО ЦЕНТРУ

Лондон, 22 березня. — Посадник Лондону, сер Фредерік Ролeнд, проголосив вчора кампанію за збіркою 5,600,000 долярів т. зв. Фонду Національної Вдячности, за який має бути створений житловий та виховний осередок для студентів з країн британської спільноти народів та Америки. Цей фонд збирається з вдячности цим країнам за їх харчову допомогу Британії під час війни.

ХОР „ДУМКА" СКЛИКУЄ НАРАДИ

Ню Йорк, 22 березня. — Створений і „охрещений" вже Український Хор „Думка" скликує на найближчу неділю, 26-го березня, перші ширші сходини всіх своїх членів, на яких, крім концерту вивчуваних ним тепер пісень, відбудеться теж товариська гутірка на біжучі теми. Хор бажає головно вислухати порад щодо його виступів перед американцями та щодо вибору відповідних ефектовних строїв для хористів. Концерт і гутірка, що почнуться в год. 3-тій пополудні в авлі Академії св. Юра при 710 Іст 9 Ст. (між Евенями С і Д), мали б бути дальшим кроком вперед на шляху розбудови репрезентативного українського хору в Н. Йорку.

КОМУНІСТИ ПРОГОЛОСИЛИ ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК В ІТАЛІЇ

Рим, 22 березня. — Опанована комуністами італійська Генеральна Конфедерація Праці рішила вчора проголосити на сьогодні 12-годинний генеральний страйк в цілій країні, протестуючи проти нового інциденту, що трапився між комуністичними демонстрантами і поліцією в місцевості Лентеля, у висліді якого двох робітників були вбиті. З урядового боку стверджується, що вбито тільки одного робітника підчас демонстрації перед будинком міського управління. Зі страйку виключені робітники залізниці, телефонів, електричности та водопостачання. Передбачується можливості нових насильств, бо ще заки страйк почався в Римі вибухло дві підложені бомби, одна недалеко головної квартири християнсько-демократичної партії, а другу в околицях Ватикану. Жертв ані шкод не було. На вчорашніх нарадах комуністичного комітету виявлено вже багато ленше провокативного становища у відношенні до уряду, ніж це було попереднього дня. О півночі уряд проголосив по радіо заклик до італійського народу, закликаючи його до співпраці та солідарної боротьби проти „комуністичних зусиль знищити вільний демократичний устрій Італії". Вільна й антикомуністична Конфедерація Праці відмовилася від участи в страйку. Не зважаючи на всю непевність останніх днів, премієр де Гаспері заявив, що „положення в країні не є тривожне".

ГРЕЦЬКИЙ КОРОЛЬ ЗАПРОПОНУЄ ПРЕМІЄРСТВО ЦАЛЬДАРІСОВІ.

Атени, 22 березня. — Хоча грецькі вибори відбулися ще в дні 5-го березня, там досі ще не створено нового уряду. Вчора тут офіціяльно повідомлено, що король Павло скористає зі свого конституційного права та запропонує премієрство сеніорові грецької політики, Константинові Цальдарісові, популістична партія якого здобула в виборах найбільше голосів, але яка є у великій меншості у відношенні до ліберальної коаліції. Згори заповідається, що Цальдаріс зрезигнує зі завдання творити новий уряд, рекомендуючи на пост премієра ліберального провідника, Софоклеса Венізельоса, який з черги зрезигнує з цего посту в користь голови ліберально-коаліційного Демократичного Союзу, ген. Плястіраса.

ІТАЛІЯ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ МИТНОГО СОЮЗУ ЮГОСЛАВІЇ З ТРІЄСТОМ.

Рим, 22 березня. — Італійський уряд передав урядові Югославії гостру протестаційну ноту проти проголошеного минулого тижня митного союзу між Югославією та її зоною Трієсту. Союз називається в ноті „однобічним" та додається, що Італія не визнає жадного „доконаного факту", що змагає до зміни визначеного мировим договором положення вільної території. Тому, що західна зона Трієсту практично включена в італійську господарську систему, італійський уряд висловлює готовість приверняти господарську, фінансову і митну єдність цілої вільної території, якщо Югославія зробить те саме зі своєю зоною.

СПААК ЗАКЛИКАЄ БЕЛЬГІЙСЬКОГО КОРОЛЯ ДО АБДИКАЦІЇ.

Брюсель, 22 березня. — Провідник бельгійських соціялістів та відомий державний муж, Поль Генрі Спаак, звернувся вчора відкритим листом до короля Леопольда, закликаючи його „зробити жест великости і мудрости" та абдикувати в користь свого сина, принца Бодуїна. Спаак вважає це єдиним засобом для „збереження єдности і добробуту" Бельгії. В міжчасі теж ліберальна партія відмовилася від участи в твореному католицькою соціял-християнською партією уряді, що мав би за завдання полагодити формальності, зв'язані з поворотом короля. Вправді, існує можливість, що католики створять в тих цілях свій однопартійний уряд, але це не розв'яже глибокої урядової і політичної кризи в країні, яка повстала після плебісциту, що тільки дуже малою більшістю голосів перерішив справу повороту короля.

СОВЄТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ВИДАЧІ ДВОХ АВСТРІЙЦІВ.

Відень, 22 березня. — Совєтський уряд звернувся до австрійського окремою нотою, домагаючись видачі двох австрійців, колишнього керівника уряду безпеки в совєтській зоні та одного поліцая, яким закидується участь у вбивстві одного совєтського офіцера. Австрійський уряд відмовився виконати це домагання, заявляючи, що оба обвинувачені є в американському арешті і не підлягають австрійській юрисдикції.

ЕСПАНІЯ ЗНОВУ ЗАПЕРЕЧУЄ ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРЕГОВОРИ ЗІ СОВЄТАМИ.

Мадрид, 22 березня.—Еспанський уряд офіціяльно заперечив поширену поголоску, мовляв, він веде зі Совєтами переговори в справі закупу совєтської нафти та нафтових продуктів. Інтересно, що в останньому часі кружляє щораз більше вісток про спроби торговельного договорення між Сталіном і Франком.

МОСКВА ЗНОВУ НАПАСТУЄ ФІНЛЯНДІЮ.

Москва, 22 березня. — Місцева партійна „Правда" сьогодні знову накинулася на новий уряд Фінляндії з премієром Кекконеном на чолі, друкуючи заяву провідника комуністичної п'ятої колони у Фінляндії, в якій стверджується, що „теперішній уряд є тим реакційним, якому промостив шлях попередній уряд Фаґерґольма".

ЗАСУДИЛИ „ТРОЦЬКІСТСЬКИХ ШПИГУНІВ" В БОЛГАРІЇ.

Софія, 22 березня. — Вчора тут засуджено на довгочну тюрму шістьох чоловіків і одну жінку, обвинувачених як „троцькістських шпигунів". Обвинувачені, очевидно, „признались" до всіх закидуваних їм злочинів.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПАРТАЧЕННЯ ВАЖЛИВОЇ СПРАВИ

Був час, коли в Вашингтоні та сама адміністрація, яка є тепер при владі, держалася у відношенні до СССР тільки політики постійних уступств. Ця угодова політика мала посилити приязнь, яка повстала між обидвома потугами впродовж другої світової війни і перемінити її у „вічну". Так тоді говорилось. Виростали тоді як гриби по дощі різні організації, ціллю яких було ніби йти по лінії цеї урядової політики та закріпляти совєтсько-американську приязнь. Ці організації влаштовували знов різного роду маніфестації та обіди, на яких виступали американці з визначними іменами, а теж і урядові особи, що говорили на тему „вічної" приязні між Америкою і Росією. В тому часі були теж і люди, що доказували, якою великою помилкою є така американська політика. Були люди і газети, що виявляли, що ті організації, що влаштовують обіди та маніфестації для посилення американсько-совєтської приязні, є кермовані комуністами, явними чи закритими під назвою „прогресивних". Але хто тоді звертав увагу на такі перестороги?

Фатальні для Америки і світу наслідки цеї політики тепер загально відомі. Але від довшого часу є вже помітний відворот в урядових колах і в тій частині суспільства, що впало було жертвою короткозорости американської політики та кремлівської облуди. Проте нічого дивного, коли тепер хтось сумнівається, чи і той відворот є дійсно правдивим і щирим, особливо, коли кермують ним ті люди, що тісно звязані з давньою угодовою політикою зглядом Совєтів та комуністів. Тому, коли б сенатор Джозеф Р. МекКарті, республіканець з Висконсин, домагався з тих причин перемін щодо осіб у департаменті стейту, то справа була б набрала поваги. Одначе так не сталося. Сенатор МекКарті конечно хотів ще й сензації, та ще такої великої, яка насторожила б цілу Америку, а то й весь демократичний світ. Якраз так загал зрозумів його заяву, що в департаменті стейту працює „найменше 57 комуністів". Цього закиду ніхто поважно брати не може, бо сенатор не дав на це ніякого доказу. Теж такими натяками на комунізм і братання з комуністами, що роблять людину зрадником своєї країни, а тим послугується сенатор МекКарті, нічого розумного не осягається, а тільки будується симпатії для таких, які заслуговують на гостру критику їхньої совєтофільської політики, що наробила такої величезної шкоди Злученим Державам і світові. Сенатор МекКарті, маючи на увазі вибори до Конґресу в листопаді, хотів би перехилити перевагу в Конґресі на республіканський бік. Але якби він думав більше про закордонну політику країни і тих, що її досі вели, а менше про вибори і свою партію, то був би легко доказав, що можна любити свою країну і походити зо старого, визначного, чесного та патріотичного американського роду, а якраз на це покликається амбасадор Джессоп, а проте вести — нерозумну і шкідливу політику. Напасливість сенатора відвернула увагу від звязків Джесопа з різними організаціями та особами, близькими комуністам, як і від його свідчення в користь Алджера Гісса, а навіть від його колишнього спротиву проти виробництва атомової бомби Злученими Державами. Усе те Джессоп збув здебільша коротким виясненням: урядовою політикою.

Перепис населення — справа великої ваги

Цьогорічний загальний перепис населення в нашій країні є без сумніву справою великої ваги та великого значення. Він переводиться вже як частина загального перепису населення всієї західної півкулі, в якому беруть участь 22 країни. Це перший в історії перепис в такому великому маштабі і його завдання далеко переходить саму тільки потребу визначити справедливу кількість населення. Директор Переписного Бюра, Филип Гавзер, звернув увагу, що цей спільний перепис дасть всю потрібну інформацію про кількість і склад населення та його житлові і господарські умовини і цим самим творитиме важливу базу для дальшої розбудови поодиноких ділянок суспільного життя, включно з його обороною. Кожна країна-учасниця перепису проголосить кінцеві висліди цього перепису, що проводиться за однаковим стандартом та однаковими науковими методами. Отже в його результаті з'ясується загальна картина населення і господарства всієї півкулі та буде систематизована соціяльна й економічна інформація про всі 22 країни.

Тепер уже поверх 125 статистиків з різних американських країн прибули до ЗДА, щоби познайомитися з новітніми методами перепису. Створено спеціяльний координаційний комітет з представників усіх 22 країн, що керуватиме переписом.

Як йдеться про перепис в ЗДА, це вже буде сімнадцятий з черги десяти-річний перепис населення цеї країни. Перший відбувся в 1790 р. і його метою, визначеною конституцією, було визначити справедливу кількість населення для правильного визначення кількости депутатів з кожного стейту та для справедливого розподілу між ними податкових зобов'язань. В дальших роках включувано в перепис щораз більше даних про населення, а цьогорічний перепис буде під цим оглядом найширшим.

Як згадано, цьогорічний перепис треба вважати справою великої ваги. Він бо числами має сказати нам на чому стоїмо та чого нам потрібно, щоби запевнити дальший гармонійний розвиток нашої країни. Тому важливо подавати якнайточніші дані і відповіді на всі поставлені в квестіонарі запитання.

Цей перепис зокрема важливий для американських українців. Він бо офіціяльно має встановити український вклад в розбудову американської нації, а історична справедливість та інтереси американського і українського народів вимагають, щоби ця участь була визначена правильно.

Досі, в попередніх переписах, було під цим оглядом чимало всіляких труднощів. Діло в тому, що американський закон не визнає нації без держави і тим самим частина українців зараховувалася до національного складу гнобителів їхнього народу на рідній землі. Ці труднощі існують ще й сьогодні, але їх належить обійти та вияснити відповідями на запитання про країну народження чи народження батьків, про країну приїзду до ЗДА та про матірну мову. В цих трьох випадках відповіддю американських українців може бути тільки Україна і українська мова.

Деякі наші громадяни вже одержали квестіонарі, деяких вже відвідали урядники Переписного Бюра, а інших відвідають протягом найблищого часу. При допомозі нашої преси чи публичних виступів не можна повести такої освідомлюючої акції, яка охопила б ввесь наш громадський загал, бо не всі читають пресу і не всі ходять на публичні зібрання. Тому важливо, щоби під цим оглядом повів відповідну освідомлюючу акцію кожний свідомий український громадянин. Кожний з нас повинен подбати, щоби наш блищий чи дальший сусід, дома чи при праці, давній, чи новий іміґрант, або тут народжений, аби кожний з нас в переписному листку назвав своє українське походження. Пригадку цего нашого обов'язку треба повторювати скрізь, в церкві, в народному домі, при зустрічі на вулиці, у фабриці чи в магазині. В історії повинна бути точно і справедливо визначена кількість української крови, влитої в розбудову цеї найбільшої остої людської свободи і гідности, якою є Злучені Держави Америки.

Микола Чубатий.

Протисовєтська тотальна дипломатія з проросійськими ухилами

В треті роковини проголошення Доктрини Трумана американський секретар стану Дін А ч е с о н проголосив засади своєї тотальної протисовєтської дипломатії. Докрина Трумана мала за ціль тільки спинити дальше поширення комунізму в західній та південній Европі. При допомозі американських біліонів піднято плян економічної відбудови Европи, яка могла б стати вартісним партнером оборонного Атлантійського Пакту проти Совєтів.

Доктрина Трумана спинила наступ комунізму на Грецію та Туреччину, одначе зовсім не спинила остаточного закріплення комунізму в середущій Европі — в Чехії, Польщі, Угорщині, Румунії та Болгарії, як теж у східній Німеччині. Військові сили тих держав як теж ціле їх економічне життя нині стисло повязані вже зі світовим центром комунізму, з Москвою.

За тих три роки діяння Доктрини Трумана Кремль міг похвалитися ще більшим успіхом, бо опануванням Китаю. Без біліонів долярів, а тільки завдяки своїй дипломатичній зручности та недомаганням американської далеко-східної політики Москва дістала контролю над величезними природними багатствами Китаю та над муравлиськом 450 мільйонів рабів. При допомозі китайських рабів Кремль тепер зможе легко тримати опановану середущу Европу. Китайцями вже раз послуговувались большевики на початку приходу до влади. Китайці мали вже появитися тепер на територіях оперування Української Повстанчої Армії як вірна сторожа червоних західних кордонів.

Американська д и п л о матія потішає американську публичну опінію тим, що разом з Китаєм комуністи одідичили китайські клопоти — голод та можливости нового Тіта. Одначе Кремль голодом, а навіть голодовою смертю мільйонів, не переймається так, як західні демократи. Знов проти нового Тіта він уже нині забезпечуєсь на всі боки.

Протисовєтська тотальна дипломатія Ачесона.

Американська т о т а л ь н а п р о т и с овєтська дипломатія має латати діри по азійській невдачі та на майбутнє не тільки спинити дальший поступ комунізму в Азії, але також підняти дипломатичний наступ на Совєти на цілому світі, проголошуючи з одного боку волю та незалежність, а навіть право до демократичної революції, всім народам світу. Тотальна дипломатія мала б покінчити з кольоніяльною системою, а тотальній диктатурі російського комунізму протиставити волю для всіх.

Тотальна дипломатія Ачесона хоче запрягти до своєї роботи американську економію, яка згідно з так званою „Четвертою Точкою" Трумана має рівночасно підняти економічно відсталі цивілізаційно країни. Відомо, що нужда є найкращою почвою для ширення комунізму.

Засади своєї тотальної дипломатії проголосив Ачесон у Вашинґтоні перед зібраними у Білому Домі представниками Ради Реклями, щоб заінтересувати нею ті американські кола, що тримають руку на живчику економічної американської пропаганди. Після того переїхав він на західне побережжя та в Каліфорнії виголосив дві промови, одну перед каліфорнійським Камонвелт-Клюбом в Сан Франсиско, а другу в каліфорнійськім університеті в Берклі. В часі останньої промови він поставив сім точок можливого замирення з большевиками.

Ачесон проклямує с в о б о д у азіятам та африканцям, мовчить про свободу підсовєтських народів.

В своїх промовах, в яких він виложив засади американської тотальної дипломатії, він проголосив, що Америка попиратиме всякі визвольні рухи та всяку народну владу серед народів Азії. Він навіть пішов так далеко, що став по боці всякої демократичної визвольної революції, що мала б остаточно покінчити з колоніяльним пануванням над народами досі н е ц и в і л і з ованих країн. Він апелював гаряче до самого китайського народу, щоб не вязав своєї долі з комуністичною клікою, що запроторює край в російську неволю. Ачесон проголосив право до незалежности азійським народам, з яких одні це спадкоємці старих цивілізацій, а другі ледви ставлять перші кроки в напрямі цивілізації. Він обіцяв волю навіть таким народам світу, що не видно, щоб вони за нею побивалися або її вміли цінити, натомість американський секретар стану ані словечком не згадав про право народів російської імперії бути незалежними, дарма, що це народи старих цивілізацій та борються за визволення десятками літ і коштом мільйонових людських жертв. Тотальна дипломатія Ачесона не є такою тотальною, як він проголошує. Вона має широкі діри, вона очевидна своїми виразно проросійськими ухилами.

Зокрема Дін Ачесон замкнув очі на ту завзяту боротьбу, що її веде український нарід коштом велиќанських жертв своїх синів та дочок саме проти тої червоної Москви, проти якої наставлена тотальна дипломатія Ачесона, дарма, що американські експерти східноевропейської політики вважають український революційний рух нині найціннішим союзникам Америки за залізною куртиною. Немає згадки на волю народів Кавказу, яких християнська культура сягає мало не до часів апостолів. Немає згадки про право стати вільними народам Туркестану, Таджикстану — народам старих цивілізацій, що ще тепер змагаються за волю, як недавно доносила американська преса у своїх кореспонденціях з Перзії.

Де д ж е р е л о проросійського ухилу в тотальній дипломатії Ачесона.

Де причина того вилому в тотальній дипломатії Ачесона? Чому він не бє Кремля найбільше успішним для нього арґументом?

Рубець тої таємної політики американського департаменту стейту, що є під керівництвом Діна Ачесона, відкрив недавно Волтер Вейґонер у своїй дописі з Вашингтону до часопису Ню Йорк Таймс з дня 12 березня. Стаття говорить про політику агенції стейтдепартаменту „Голос Америки", яка є знаряддям американської протисовєтської радіопропаганди. Він каже, що політикою „Голосу Америки" є — відсепарувати народи держав сателітів, опановані комуністами, від їх куклових урядів. До цього він додає, що завдяки раді „експертів европейської політики" ця засада не є стосована до терену Совєтського С о ю з у. Варто б навести дослівно це клясичне місце на доказ тотальної політики Ачесона, наставленої проти Москви, але з проросійськими ухилами. Ось що пише Вейґовер:

„Інші експерти европейської політики звертають увагу на факт, що стратегія відсепарування гноблених народів від їх урядів-гнобителів не має бути застосувана цілком до Совєтського Союзу. Набралося переконання, що коли б ця політика могла б мати добрі наслідки у відсепаровуванню народів держав сателітів від їх урядів, то навпаки, вона стисліше звязувала б (!!!) народи з урядом в Росії.

„Російський нарід", твердять в цій кватирі (Голос Америки), „перейшов вже майже одну генерацію твердої влади та контролі комуністичної партії. Нарід там в результаті дуже часто ідентифікує себе з укрядом та ще частіше ідентифікує націоналізм зі совєтським комунізмом".

(Докінчення на стор. 3).

Таня Самчук.

КИЇВ ФІЛЬМУЄ

(Жмут споминів.)

13)

Монтажна робота наскрізь цікава і наскрізь творча. Для неї нема ні правил, ні законів, ні якогось іншого трафарету і вимагає вона лише певної мистецької культури, практики і великого почуття міри. Я пильно почала вивчати цю свою роботу, присвятила багато часу і осягнула поважних вислідів. Все таки з-під моїх рук вийшли такі фільми, як „Війна починається" М. Ромма, „Пятий океан" [illegible]енського, половина фільму „Б о г д а н Хмельницький" Ігоря Савченка, „Наталка Полтавка" Івана Кавалєридзе, частина „Щорса" Довженка, „Майська ніч" і багато інших. Все то належить до найкращої продукції нашої кінофабрики. І це тривало аж до кінця, до вибуху совєтсько-німецької війни, коли то наша група режисера Кавалєридзе працювала в Карпатах над фільмом „Пісня про Довбуша" і де нас німці забрали в полон.

У початках моєї роботи, мене три рази скорочувано, тобто було звільнено з праці. Причиною тих скорочень були великі фінансові т р у д н о щ і фабрики, що хронічно страждала дефіцитами. Як і у всій совєтській господарській системі, так і тут, самої роботи було більш, ніж треба. Нас заганяли роботою. Ми працювали дні і ночі, але наслідки були не великі, бо все робилось не доцільно, не по господарськи, а по державному чи ще краще, по політичному. Ми перекисали в політиці. Іноді здавалось, що ми не живемо і не творимо, а боримось з якимсь невидним потворищем, що хоче нас пожерти. Робота над фільмом, це вічна жура, як його зробити так, щоб і кози були цілі і вовки сиці, тобто щоб це був і фільм, а разом агітка. Тенденція випиналась назверх так грубо, що іноді робилось аж моторошно і саме через те вона була безучинною. Але інакше не можна було робити, коли ти не хотів відвідати різні „столь отдальонниє места" „тоже русской землі" — Сибіру. Арештів і заслань було так багато, що ми перестали на це реагувати.

Останнє своє скорочення я пережила на весні тридцять четвертого року. Це було після роботи у Павлова. Тоді саме приходилось дуже багато працювати, я була наскрізь перевтомлена, тому своє скорочення я приняла з полекшою. Нарешті я могтиму як слід відпочити. А до всього мені ті скорочення вже діяли на нерви і я навіть подумувала чи не буде краще оглянутись за якоюсь іншою роботою. А тим часом, щоб не гаяти часу, мені треба відпочити. Я почуваю анемію, загальне ослаблення, звернулась до лікаря і той порадив мені Миргород.

Що це таке Миргород? Є то великий, совєтський, навіть всесоюзний курорт. Не такий славний, як скажемо Карлсбад, чи Марієнбад, але досить славний, щоб його знала кожна грамотна людина того простору. І прославився він не так своїми водами, як тим, що одного разу Микола Гоголь обесмертив його у своїх повістях про те, як посварився Іван Іванович з Іваном Никифоровичем. Є то те місце на землі, „де печуть бублики хоча і з чорної муки, зате дуже смачні" і є то також там, де знаходиться славна калюжа перед волосним управлінням у якій постійно купалися мудрі миргородські свині, з роду яких вийшла і та історична свиня, що викрала з волосного управління скаргу на її пана.

Розуміється, Миргород часів Гоголя і часів „великої ж о в т н е в о ї революції", „не той". Про те сказав наш також славний поет Тичина — „Не той тепер Миргород, Хорол річка — не та". Не знаю, що Тичина мав на думці, бо щодо калюжі перед волосним управлінням, то вона та сама, але волосне управління змінилось, бо постарілось і назвалось районовою управою. Так само і вулиці як за Гоголя, так і за Тичини лишились ті самі, бо не мощені. Та зміни все таки є. Великий панський колись сад і будинок обернено на курортний сад і курортний будинок. Тепер все то виразно постаріло і вимагає обновлення, але все то буде також колись зроблене. Парк великий, тінний у перемішку зі садом. У парку доріжки і лавиці. Відкрито також у Миргороді джерела густої, дуже несмачної води, що зветься „Міррад", а крім того є там ще знані миргородські багна, що дуже добрі на лічення ревматизму. „Міррад" знов помагає на шлункові недуги і має він вигляд рицини.

І от я вибрала собі Миргород і, його парк і його „Міррад". Чому саме Миргород, а не щось інше? А тому, бо мені радили лікарі. По друге, що тут значно дешевше, ніж скажемо в Криму чи на Кавказі, а ще й тому, що це Полтавщина, а Полтавщина до певної міри ще більше моя батьківщина, ніж Кубань. Бо хоча я народилась у Польщі, тобто колишньому „Привислянському краю", дитинство провела у Варшаві і на Кубані, але росла та набиралась соків життя в часи щасливого юнацтва саме на Полтавщині у Лубнях. А тому і Миргород зо всіма його гоголівськими прикметами, мені дуже імпонував. Я любила ті зелені, кучеряві краєвиди зі шостикрилими вітряками, те мягке оксамітове, синє небо, ті ночі повні чару і запахів. „Чи знаєте ви українську ніч?" — питав Гоголь. — „О, ні, ви не знаєте української ночі" — відповідав він нам. Але мені хочеться сказати: так! Я знаю ту українську ніч, що заливає силою свого чару не лише всю землю, але і всю душу, ціле людське єство. І все то разом тягнуло мене сюди. Після фабрики, після того шаленого гону, тут зелено, свіжо і тихо. Розуміється, знайшлося тут і відповідне товариство, було навіть весело, хоча „Міррард' я лише попробувала, але не пила. Зрештою, він був мені цілком зайвий.

Я мала намір пробути тут з місяць, але пробула всього два тижні, як мене знайшла тут телеграма з фабрики. Наш чарівний Капельзон сповіщав, що для мене є важлива робота і щоб я спішно прибула. Дуже дякую. Що там є робота, я дуже добре і без Кальзона знала. Мені ходить лише про те, чи думають вони і далі бавитись зо мною у сліпу бабу. За всі ті роки я втратила весь той свій юначий запал до роботи, а до всього мої сто пять карбованців, які я вже тоді діставала місячно, вистачали якраз на те, щоб одного разу дістати туберкульоз від недоживлення. Тому я тепер не так квапилась назад, як це було в минулому. Я після телеграми пробула ще тиждень на місці і десь біля пятнадцятого червня повернулась до Києва.

(Дальше буде).

Антін Рудницький.

Тарас Шевченко і наша музична творчість

Тему, якої торкнувся п. К. Цепенда в своїй статті п. н. „Творчість Тараса Шевченка і музика" (див. „Свобода" 9-го березня 1950) ще мабуть не-раз насвітлюватимуть наші музикознавці, особливо такі окремі вітки цієї теми як н. пр. вплив Шевченкових поезій на творчість українських композиторів, минулих і сучасних, роля цих творів у відношенні до загальної критики творчости українських композиторів і ін. Та для цього треба буде мати в першу чергу більш-менше повний перегляд всієї музичної творчости українських композиторів, звязаної з Шевченком — і ця стаття має власне на меті доповнити згадану вище статтю в „Свободі" і до деякої міри доповнити цю прогалину, якою є недостача — досі — можливо повного перегляду нашої музичної творчости, звязаної з Шевченком.

Передовсім треба згадати про помилку, якою є загальне пересвідчення, немов першим композитором, який написав музику до слів Тараса Шевченка, був Лисенко. Перша збірка музики Лисенка до „Кобзаря" появилася в р. 1871-ім; а вже в р. 1858-ім в програмі концертового репертуару „малоруского" співака Паливоди-Карпенка, який виступав у Петербурзі, находиться пісня „Тяжко важко жить на світі", якої текст є нічим іншим, а Шевченковою „думкою" написаною в р. 1838. Музична композиція цього вірша не була оригінальною: Паливода-Карпенко співав Шевченкові слова попросту на мелодію існуючої, відомої пісні „Болить моя головонька до самого чола". Та що цікавіше, це згадка в цій самій програмі про „романтичну малоросійську оперу Катерину Шевченкову" — на жаль без подання імени автора музики цего твору. Це правдоподібно був перший взагалі оригінальний музичний твір до слів Шевченка. На жаль, ніякі досліди не натрапили на якийбудь слід музики цієї опери.

В р. 1860-тім написав О. Рубець пісню „Думи мої, думи", а в рік пізніше, в р. 1861 появилися в Петербурзі три пісні Сичова до слів Шевченка: „Не женися на багатій", „Тяжко важко в світі жити" і „Як маю я журитися". Після того появляються музичні твори Миколи Лисенка (87 номерів) і Вл. Заремби (біля 30), а дальше — безліч творів на слова Шевченка, або під впливом Шевченкових поем, майже усіх без виїмку українських композиторів.

На думку автора цих стрічок змальовуючи картину нашої музичної творчости, звязаної з творчістю Шевченка, після Лисенка, себто в періоді, відколи українська музика вступила на шлях професіоналізму, слід ограничитися виключно до творів композиторів, які своїм професійним образуванням і творчим талантом заслуговують на назву композиторів. Отже зовсім зайве називати твори цілої плеяди наших аматорів і дилетантів, яких твори до слів Шевченка (чи взагалі якібудь) ніякого значення для української музики і культури не мають.

Коли найбільшими музичними творами до слів Шевченка — найбільшими як своєю формою так і своїм музичним змістом — були в першому 25-літті нашого століття Лисенка кантата „Радуйся ниво неполитая" і Людкевича „Кавказ" — оба твори для хору з оркестрою — то на сьогодні українська музична література має вже й декілька оперових і музично-сценічних творів чи то на Шевченківські тексти, чи на теми, взяті з Шевченкових поем. Крім опери Михайла Вериківського „Наймичка" (названої в статті п. Цепенди в „Свободі"), є ще цього ж Вериківського опера „Сотник", Жуковського „Марина" і Юлія Мейтуса „Гайдамаки". Одеський композитор Кость Данькевич написав балет „Лілея" — лібретто за поемою Шевченка — врешті Олесь Гішко — музику до „Назара Стодолі". А Андрій Штогаренко, один з найбільш талановитих композиторів молодшої генерації, написав оперу, яка дарма, що й не звязана з якоюбудь поемою Шевченка, то своє повстання виключно завдячує нашому великому поетові. Заголовок цієї опери: „Тарас Шевченко". Особа поета є й центральною постаттю опери.

З сучасних музичних творів більшого розміру звязаних з поезією Шевченка маємо ще: Бориса Лятошинського „Заповіт" на мішаний хор і симфонічний оркестр; Михайла Вериківського „Чернець" для баса і орхестр; Павла Печеніги Углицького „Бють пороги" (в симфонічній поемі „Україна", основаній на „Гайдамаках") для симф. орхестри і хору; А. Штогаренка „Сюїта про дівочу долю" для меццосопрано і оркестра (в основі твору поезії „Закувала зозуленька", „Не співайте півні" і „Ой пішла б я на музики"); Пилипа Козицького баляда „Семен Палій" і його ж симфонічний твір „Козак Голота"; Майбороди симфонічна поема „Лілея".

Цікавим і оригінальним твором написаним під впливом Шевченка є Лятошинського „Фортепіянова Сюїта" (ор. 38). Перша частина (Анданте Состенуто) має як „мотто" пять стрічок Шевченкового вірша „Сонце заходить, гори чорніють",... друга частина (Ленто тенебросо) три стрічки „Сумують Комини"..., а третя („Модерато кон мото е семпре бен рітміко") відображує настрій поетових стрічок „І на оновленій землі...".

В сучасній хоровій літературі на слова Шевченка маємо (крім названих творів в згаданій вище статті в „Свободі") Левка Ревуцького „Хустину" (написану в р. 1923 для хору робітників Кооперації в Прилуках, де Ревуцький тоді працював в музичній школі Віктора Косенка: „Реве та стогне", Лятошинського „Реве та стогне" і його ж „Тече вода в сине море", Ревуцького „У перетику ходила" і „Ой чого ти почорніло" та Миколи Радзієвського „А ти, всевидящее око (з Юродивого"). Ці останні хори видані в р. 1927 окремою збіркою Київським Музичним Підприємством.

Решта вокальної сучасної музики до слів Шевченка це сольоспіви, за виїмком комп. Зиновія Лиська „Катерини" для 4-ох баритонів. Ці пісні, дарма, що й писані часто-густо вповні модерною музичною мовою (так далекою від музичної мови Лисенка!) в багатьох випадках чудово інтерпретують думки нашого великого поета висловлені в його поезіях, і характер цих поезій. В численних випадках ці пісні до слів Шевченка сучасних українських композиторів належать не тільки до найкращих творів даних композиторів, але й до найкращих в нашій загальній музичній літературі. Цей факт свідчить про те, який глибокий і хосенний вплив мала і має творчість Шевченка на нашу музичну творчість, як тісно звязаний кожний український композитор з поезією цього найбільшого сина нашого народу.

Пісні до слів Шевченка сучасних наших композиторів це: Сениці: „Як би ви знали, паничі..."; Радзієвського „На вулиці невесело", „Не щебече соловейко", „Ой одна я, одна", „Ой стрічечка до стрічечки"; Костенка „Дума про козака Степана" (з „Невольника"); Барвінського „Ой люлі, люлі"; Мейтуса „Я нездужаю нівроку"; Ігора Белзи „Дві баляди" для баса, „Слово о Полку Ігоревім" і „Ой чого ти почорніло"; Г. Лапшинського „Вітер віє, повіває" (з поеми „Перебендя"); Жданова „Якось то йдучи уночі"; Гозенпуда „Минають дні"; Федора Надененка „О люди, люди, небораки!"; В. Грудіна „Закувала зозуленька", „Серенада", „О діброво, темний гаю" і „Ой по горі ромен цвіте"; Михайла Гайворонського „Два сольоспіви" (на високий голос), „Сонце заходить" і „Вечір" (Садок вишневий"); Штогаренка „Як би мені черевики,; Павла Углицького „Ой одна я, одна", „На горі огонь горить", „Чи ж бо я на світі одная", „Утоптала стежечку", „Думи мої" і „Минають дні"; врешті Антона Рудницького „Три пісні до слів Т. Шевченка" (на високий голос): „Не має гірше як в неволі", „Як би зустрілися ми знову" і „Радуйся, ниво неполитая" (фрагменти з поеми).

Перечислені у цій статті твори українських композиторів, які живуть під Советами, охоплюють період часу до 1945 року. Зовсім невідома авторові цих стрічок —, і, мабуть, ледви кому-будь по цьому боці „Заліної завіси" — творчість цих композиторів в останніх пяти роках. Але зважаючи на те, що ще перед війною почалася справжня нагінка на українських композиторів під Советами за їх не-ідеологічне і „капіталістично - буржуазне" музичне оформлювання поем Шевченка, можна догадуватися, що в цих останніх пяти роках вони старанно оминали Шевченка і його поезії, навіяні не тільки безмежною любовю до України, але й повні глибокої віри в цю Україну, в майбутті вільну, свобідну, незалежну — таку іншу від цієї тепер.

БІЛОРУСИ В НЮ ЙОРКУ ВІДСВЯТКУЮТЬ РІЧНИЦЮ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

В суботу, 25 березня, відбудеться пополудні в галі укр. прав. церкви св. Володимира при 14 вул. свято 32-річчя проголошення незалежности Білорусі при участі інж. Миколи Абрамчика, президента Ради Білоруської Народної Республіки. Свято влаштовує білоруська громада. В Академії беруть участь: інж. М. Гарошка, інж. М. Рагуля та інж. М. Абрамчик. Будуть деклямації та співи.

Ню Йорк, 22 березня. — Новостворений Злучений Білоруський Американський Допомоговий Комітет влаштовує в найближчу неділю, дня 26-го березня, Академію для вшанування проголошення незалежности Білорусі 32 роки тому. Імпреза, в програму якої входять виступи бесідників, привіти, деклямації і хорові точки, відбудеться в Стайвесант Касино при 142 Другій Евеню, в год. 2.45 пополудні. Вступ вільний.

Протисоветська тотальна дипломатія з проросійськими ухилами

(Докінчення зі стор. 3-тої)

Ось що радять „експерти від европейської політики" американському стейтдепартаментові. Отже радять російські народи лишити в спокою, не порівнюючи їх зі Сталіном, бож Сталін та вони є носіями російського націоналізму. Існування неросійських народів та інших, протиросійських націоналізмів, ці експерти збувають мовчанкою.

З цього цитату Вейгонера видно як на долоні, що в американським стейтдепартаменті ще нині сидять люди, що на першому місці ставлять добро єдиної неділимої Росії. Ось причина, чому американська політика, що проголошує волю всім без різниці азіятам, африканцям то що, мовчить про волю старих цивілізованих народів східної Европи та передньої Азії.

Наївне думати про перемогу над Москвою, якщо хочеться за всяку ціну зберегти російську імперію. Нещирістю є говорити про волю напівцивілізованим азіятам та навіть африканцям, які тої волі не дуже самі хотять, коли не голоситься тої волі народам поневоленим Росією.

Слідячи за тим всім, ми одночасно відкриваємо причину, чому українська програма „Голосу Америки" така анемічна та беззмістовна. В першу чергу треба було великих зусиль, щоб українська програма „Голосу Америки" взагалі заіснувала. Знов тепер про-російські чинники роблять усе можливе, щоб її дійсний ефект для Америки, для справи поборювання російського імперіялізму, був зведений майже до зера.

Вони передовсім бережуть, щоб єдина неділима російська імперія не понесла шкоди, бо ледви чи дався б відокремити упадок комуністичної влади в Росії від розвалу самої російської імперії. Саме того найбільше бояться російські імперіялісти в Америці і все роблять, щоб до того не допустити та ще й при допомозі агенцій департаменту стейту.

Завдяки комунофілам та їх попутчикам Америка програла боротьбу за Китай. Тепер ми боїмось, щоб завдяки російським імперіялістам та російським націоналістам, що служать в американських установах, Америка не програла теж і боротьби за східну Европу. Така політика, ведена американськими урядовими агенціями, викликує дефетизм серед народів під советською владою. Немає сумніву, що такий „Голос Америки", що дбає про єдину неділиму Росію скорше викличе зневіру в щирість Америки серед народів Советського Союзу, ніж підбадьорювання до дальшої боротьби проти Кремля.

Ми, американські громадяни, повинні остерегти американський нарід перед катастрофою, що її може принести тотальна дипломатія Ачесона з ухилами в сторону єдинонеділимої Росії. Коли нині Конгрес веде слідство, щоб очистити департамент стейту з комуністів, варто б повести таке слідство, яке очистило б американську політику з впливів російських імперіялістів саме тоді, коли американський народ кладе весь свій добробут, а навіть можливі жертви своїх дітей якраз на поборювання російського імперіялізму, що виступає нині під червоним прапором. Тотальна дипломатія Америки мусить нести визволення всім народам світу, без виїмків та ухилів в цей чи другий бік.

Нові імігранти

Українці, що приїжджають стараннями ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Грілі" до порту в Ню Йорку, дня 25-го березня:

Бортняк Анна; Деміч Константин, Анна; Елішенко Андрій, Уляна; Головчик Стефан, Ніна, Елвіра, Надія; Колодницький Олекса, Ірина, Іван, Роман, Юлія; Контанкевич Осип, Вільгельміна; Липинський Тадей, Марія, Роман; Лопатинський Тарас, Емілія, Віра; Матюшкова Ніна; Назаренко Борис, Катерина, Володимир, Віктор, Олександер; Парфієвич Антін; Ружило Іван; Рибій Михайло, Ірина, Ольга, Йосафат, Євгенія; Смоляк Осип; Урбанович Василь; Бабій Стефан, Євгенія, Оксана; Яременко Антін, Дарія; Маюк Григорій, Анна, Зеновій, Галина; Матійкович Петро, Марія, Марта, Володимир, Ольга; Редко Антін, Даня, Олександер; Балабас Олекса; Берник Стефан; Бугай Стефан; Гарасимович Теодора, Мирослав; Коссак Евген; Микита Любомир; Стемпел Матрона, Віктор; Стерцо Петро; Свириденко Василь; Трохимчук Роман; Шкірія Іван, Марія, Маргарита, Василь, Анна; Бойко Михайло, Катерина, Петро, Стефан; Чернігевич Мирослав, Дарія, Антоніна; Гуменний Осип, Олена, Марія; Гахів Григорій, Анна, Валентина; Скорупський Максим, Бронислава, Петро; Данчук Михайло, Олександра; Мерен Поліна;

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Інформативне віче

Заходом Організації „Чорноморської Січі" в Ньюарку влаштовано дня 5-ого лютого 1950 в січовій галі віче, щоб дати нагоду ширшому громадянству, як з нової іміграції так і з старшої, довідатись від одного з учасників та організаторів визвольних змагань під час другої світової війни, про ці події, які до сьогодні провадить УПА на українських землях.

Запрошені бесідники, п. Микола Лебедь і д-р Ярослав Восвідка, виголосили два надзвичайно цікаві доклади, інформуючи присутніх про ці усі події і форми боротьби, що провадить УПА та працю яку провадить „Українська Харитативна Служба" в роді Червоного Хреста, як на рідних землях так і на еміграції. В першому докладі п. М. Лебедь, говорячи на тему „УПА й Українські Визвольні Змагання", представив стан українських змагань під час німецької окупації українських емель та накреслив створення УПА як вияв волі українського народу в боротьбі за свої права. УПА повстала з волі українського народу, якби нарід не був піддержав цю стихію боротьби, то УПА не змогла б існувати і діяти по сьогоднішний день. Далі п. Лебедь дальше зясував, хто саме включився в цю боротьбу, яка її організаційна схема, яка роля Української Головної Визвольної Ради (УГВР), та які завдання іміграції щодо помочі УПА. Свої вияснення докладчик потверджував фактами з діяльности УПА та УГВР а далі брошурками та листівками з фотографіями, що були видані на рідних українських землях 1948-1949 рр.

З черги Др. Ярослав Воевідка виголосив доклад на тему „Український Червоний Хрест в Краю і на еміграції". Референт охопив дії „Українського Червоного Хреста" від 1941 р. до 1945 р. на українських землях, а опісля на еміграції вже в характері „Української Санітарно-Харитативної Служби". Приявні, які виповнили салю, мали нагоду почути про цю велику працю серед полонених, хворих, сиріт тощо. По докладах голова „Чорноморської Січи" п. М. Басараб попросив приявних членків організації Ч. С. занятись збіркою на допомогу праці УСХС, яка в висліді дала по виплаченню розходів суму дол. 87.32. До тої суми додано ще дол. 29.00, які то гроші зібрав касієр Ч. С. п. М. М., в місяці січні на окрему листу від комітету УСХС. Всі ці гроші передано на потреби УСХС.

По цих докладах та по збірці була дискусія, що обертались головно біля докладу п. Миколи Лебедя, та тих перемін, що зайшли в ОУН, головно з ідеологічного боку. Дискусія була дуже гаряча й голосна. По цій бурхливій дискусії забрав слово п. Тарнавський зі старшої іміграції, закликаючи до згоди та такої праці, яка приносила б дійсну користь визвольній справі. Він закликав до обєднання, кажучи, що як політичні провідники будуть замість солідарности ширити ненависну партійність, то тим способом ані Україні не поможуть, ані не принесуть доброї слави українському імені в Америці.

Зложили жертви на віче: — Ковалик Анастазія $6, Кучкуда $5, п. Ткач $2. По $1,00: — М. Вербяний, М. Басараб, М. Матияш, М. Шкільний, І. Бігун, М. Соколовський, п. Тарнавський, п. Орнакевич, Т. Юревич, п. Струж, Т. Дмитрів, Мисаків, Ботасиняк, Д. Доля, П. Ковальчик, Е. Ярема, М. Кибусь, Висоловський, А.. Андріюк, Гинда, Заверуха, Іваньський, В. Бротський, И. Станько, Р. Гук, К. Маріяно, П. Стахур, М. Рачук, П. Тисовий, М. Леськів, М. Базаневич, Е. Бедрій, І. Мирош, Р. Надберезний, Р. Вороновський, Р. Шеремета, С. Челя, С. Пристай, С. Пірозик, М. Школяр, М. Леськів, М. Обарочин, К. Сенчак. Решта дрібними.

Гроші передано п. Д-рові Я. Восвідці, закінчуючи тим кампанію збірок УСХС. Дальші збірки будуть зібрані через Організацію Чорноморської Січі і будуть вислані до УКК, включаючи себе до Народного Фонду, який був проголошений УКК минулого місяця.

М. Басараб,
М. Матияш

ВИНДСОР, ОНТЕРІО.

Річні збори відділу 341 У. Н. С.

Зложились непересічні причини, чому хочу зупинитися на 13 Річних Зборах нашого Союзового Відділу у Виндсорі, що являється першим статутово оформленим звеном Союзу у Канаді.

Від його започаткування у 1937 році досі призбиралося понад 4000 членів старших і молодших у Канаді, що з гордістю зараховують себе до многотисячної Союзової Родини на американським континенті.

Я надіявся, що Новий Шлях у Канаді помістить на час мій допис про Союз і тим заощадить нам багато часу у наших нарадах і застановах, що і як дальше робити, щоби приспішити збільшування нових членів і відділів у Канаді. Сталося однак інакше, тому і збори наші протягнулися значно довше, при вимкові великому числі членства і заінтересованих нових кандидатів на будучих членів.

Уступаючий голова, відчиняючи збори і маючи на думці наше життя-буття та політичні й релігійні роздори, згадав за промову жидівського рабіна у Виндсорі, що з нагоди тижня „Братерства" говорив про човен на морі, у якому їхали незгідливі і розсварені люди. Один з них, не зважаючи на небезпеку для усіх, почав вертіти діру під своїм сидженням, а на переполох і обурення інших відповів, що він не вертить діри під сидженням других, а під своїм власним...

Як полагоджено все те, що звязане з формальною програмою, усю увагу сконцентровано на факті, що у Канаді Союзове життя, започатковане у Виндсорі, проіснувало 13 років з висілдом тільки 4000 членів. Вияснювано це всіляко. Одні казали, що ми у Канаді приблизно дотримуємо математичної скорости нашим рідним в стейтах, бо за 55 років в Америці Батько Союз, без членства у Канаді, нараховує всього 50 тисяч членів. Другі, що замало маємо Гірняків на організаторів, а ще інші говорили, що Союзова Конвенція досі не поширила рямців нашої компетенції і спромоги. Мусимо дуситися і зневірюватися, витрачуючи забагато часу над кожним проспектом на члена. Чому? Тому, що не маємо спромоги українською канадійською пресою інформувати тутешній загал про Союзові справи, а „Свобода" до маси не доходить, хоч Новий Шлях поміщує Союзове оголошення, але воно не те, що звітування американських відділів Союзу про їх діяльність у „Свободі".

Говорилося у нас на Річних Зборах про наших Відділових Союзових секретарів, що чомусь змінюються так часто, як химерна погода. Говорилося, про потребу репрезентування престижу і повазі Союзу в Канаді волею і голосами канадійських членів, а не рішенням більшости американських голосів, що місцевих обставин у Канаді не знають.

Говорилось і продискутовувалося багато більше справ, та все це зводилось під спільний знаменник: Ідеї. Отже ідеї, а не сухої, грошевої математики, себто вкладки і поліси. Бо якщо за 13 років існування Батька Союзу в Канаді маємо коло 40 відділів з 4000 членами, то не дурім себе, що це тільки завдяки тому, що визнаємо клич „свій до свого". В Канаді існує багато запомогових і асекураційних українських інституцій від давних років. Якщоб тільки клич „свій до свого" був домінуючим чинником, то напевно Союзове майно у Канаді, у грошах за останніх 13 років, своєю сумою не перевищало б загального грошевого майна усіх інших організацій. Одначе кличем „свій до свого" не дурили себе перші піонірі Союзового життя у Канаді, включаючи мою скромну особу. Не інакше і нині думають усі канадійські члени.

Національна Союзова ідея випростувала хребет американських українців і вони стали гордими, що вони українці. Союз сказав американцям зрозумілою їм мовою, своїми поважними виданнями, хто ми і якого роду і це заімпонувало нам, канадійським українцям. Це втягнуло нас у Союзову Родину, а не сама тільки грошева асекурація. Певно, що важною є теж і раціональна та справна фінасова господарка У. Н. Союзу і про це теж згадувано на зборах.

Ось такі думки і плянування виповнили зміст наших Річних Зборів, в дні 26-го лютого. Ми прийшли, до заключення, що конечно треба якимись більше прямими дорогами, а не тільки через американську „Свободу", інформувати пів мільйонове українське населення у Канаді про У. Н. Союз.

УНСоюз є тою пристанню, до якої причалюють усі досі розсварені українці на тому заокеанському континенті. Він їх обєднує і усіх, без різниці їхніх політичних чи релігійних переконань, і заставляє їх до конструктивної праці для нашого добра тут і для допомоги визволенню України. Як же ж до нього не належати?

Богдан Зелений,
голова від. 341.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ПОДЯКА.
Всечесному о. пароховни Баранецькому і Високоповажним паньству Юліянові і Катерині Струтинським з Потстави, Па., складаю сердечну подяку за їх ласкаві заходи в справі вможливлення мені прибуття до Америки та за гостинне прийняття мене. Д-р Богдан Ковальський.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ТАРЗАН, ч. 2305. Ніта показалася впертою.

Коли Тарзан і малпи вискочили на сплетений з галузей дах над тунелем дерев...

...Бронсон пішов за партією д-ра Зі ховзкою стежкою попід водопад.

На долині під водопадом Зі витягнув зі схову човен, якого він уживав на ловлення тубильців для своїх дослідів.

Коли Ніта відмовилася всісти в човен, Зі в злості відвернув свою руку.